

זה חודש התשוקות. האם תתני לי יד?

ארבעה שירים

מצרפתית: יואל טייב

ויקטור הוגו, המוכר לקוראי העברית בעיקר בתור פרוזאיקון, בשפתו ובארצו נחשב תמיד בראש ובראשונה לאחד מן המשוררים הפוריים, המשפיעים והחשובים של תקופתו. מכל היקף שירתו, החולשת על פני כמעט שישים שנה, תורגמו כאן ארבעה שירים, שלושה מהם מהקובץ "התבוננויות" (Les contemplations), שיצא ב־1856, ואחד מהם מן הקובץ "שירי הדמדומים" (Les chants du crépuscule), שיצא כעשרים שנה לפני כן, ב־1835. השיר "מחר, כשהזריחה...", נמצא במרכז החטיבה הרביעית של "התבוננויות", ששמה "Pauca meae" – 'מַעַט לְבַתִּי', ומוקדשת כולה לאבלו על בתו ליאופולדין, שטבעה עם בעלה דרך מקרה ב־4 בספטמבר 1843 בנהר הסן. השיר עצמו מתוארך ל־3 בספטמבר 1847, כלומר, ערב יום השנה למותה, שבו היה עולה לקברה להתייחד עם זכרה, ואותה עלייה לרגל נמצאת במרכז השיר.

השירים האחרים, כולם במזג אופטימי יותר האופייני כל כך ליצירתו של הוגו, מתקיימים במישור רומנטי ונשגב – אלגורי יותר או פחות – ונדמה שבמרכז כולם עומדת האמונה או האהבה ככלי שבידו להפקיע את החיים מידי הסדר הטבעי והשרירותי. היקפה העצום של שירתו, שעם כל פגמי־גדלותה הייתה ונותרה אחת מן המגוונות והיפות ביותר שנכתבו בצרפתית במאה ה־19, עוד מחכה שיותן לה מקום ראוי בשפה העברית.

י"ט

מחר, כשהזריחה תלבין את שמי הכפר...

מחר, כשהזריחה תלבין את פני הכפר,
אצא. הרי ידעתי: את לי מחכה.
אלך בין החרשות, אלך על פני ההר,
איני יכול לחיות כשאת כה רחוקה.

אפסע ושתי עיני ספוגות במחשבות
ולא אראה דבר, ולא אשמע דבר.
בודד ואלמוני, כפוף-גב, ידי שלובות,
עצוב, וגם יומי, צל-ליל עליו סגר.

שוב לא אביט אל זהב הערב החורף,
ואת סירות הסן עיני שוב לא תסרק.
אבוא אליה, ואניח על קברך
ענפי אברש פורחים וזר צינית ירק.

(3 בספטמבר 1847)

מפני שאת שפתי...

מפני שאת שפתי הנחתי על גביעה
מפני שאת מצחי הנחתי בידיך;
מפני שלפעמים נשמתי את הבלך
מתוך ומבשם, שקוע בצלליך;

מפני שעוד אני שומע מרחוק
מלים שמתודה לבך המתחבא;
מפני שאת בכיה, מפני שאת הצחוק
ראיתי בעיני, וחשתי פה-אל-פה;

מפני שעל ראשי המתפעם זרח
ניצוץ של כוכבך – ושב אל השמים,
מפני שאל נחשול חיי הנה צנח
ולזל אחד קטוף מנצני ימך;

עכשיו אני רשאי לומר אל השנים
אינני מזדקן! חלפוי! חדלו לסחף!
לכו! הן אצלכן נובלות השושנים,
אך את פרחי נפשי אין איש אשר יקטף!

מאומה לא תזליף כנפכן המרפרפת,
מכד-מימי אשר מלאתי עד שפיקה.
כי בי יש אש יותר משלכן יש אפר!
ואהבה יותר מכל השכחה!

(1 בינואר 1835, חצות וחצי)

הייתה הנקבה שבצור...

הייתה הנקבה שבצור
נוכעת טפה טפה.
הים, קטלני וארור
אמר: "בכינית. הסופה

אני היא. הקר והפחד.
אני העצום, שתם
היכן שהתכלת נפתחת:
אינני צריך אותך."

ענתה הנקבה לתהום:
"גם בלי נחשולים והדר,
אתן לך את שתחסר:
טפה שתוכל ללגם!"

(אפריל 1854)

רגליה יחפות, פרוע שערה...

רגליה יחפות, פרוע שערה
ישבה פינות לקני הגמא הרוכנים.
חשבתי בעברי, פיה, לא נערה!
"אמרי לי, התרצי לצאת אל הגפנים?"

והיא הביטה בי ומבטה היה
אותו מבט נשגב של יפי שנצח.
"זה חדש התשוקות. האם תתני לי יד?
גלך לנו ליער העבות כל כך!"

רגליה התחככו בעשב הגדה;
הביטה בי שנית. הביטה, ופתאם
שגעון צחוקה הפך הרהור. הו, התדע
כמה ציצו בסבך הצפרים היום?

איך הנהר לחך ברוך את הקמה!
ראיתי אז כיצד, בין גמא ודשאים
הבליחה נערה פראית והלומה,
שער במבטה, צחוקה מרעים, מרעים.

(יוני... 183)